

J. Pakuła, Prosto z wokandy

-wyrok NSA z 10 II 2023 r. [w:] Pomoc materialna dla studentów - blog, wpis 02 marca 2023 r.

online: <http://pomocmaterialna.pl/blog/prosto-z-wokandy---nsa-10-ii-2023>,

dostęp: 30 października 2024 r.

Prosto z wokandy -wyrok NSA z 10 II 2023 r.

Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 10 lutego 2023 r., sygn. akt III OSK 6709/21, przypomina o obowiązkach studenta ubiegającego się o stypendium socjalne i niemożności przerzucania tych zadań na organ stypendialny.

Jacek Pakuła 02 marca 2023

Z przyjemnością przeczytałem uzasadnienie wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego w przedmiocie odmowy przyznania stypendium socjalnego.

Dla porządku należy wskazać, że zapadł on w wyniku skargi kasacyjnej studentki od wyroku WSA w Warszawie, sygn. II SA/Wa 1183/20. Sąd utrzymał w mocy zaskarżoną decyzję organu stypendialnego, zgodnie z którą odmówiono skarżącej przyznania stypendium socjalnego z powodu braku dokumentów ilustrujących dochód małżonka studentki. WSA przypominał, odwołując się do treści art. 88 ustawy PSWiN, że wysokość miesięcznego dochodu na osobę w rodzinie studenta ubiegającego się o stypendium socjalne ustala się na zasadach określonych w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, z tym że przy jej ustalaniu uwzględnia się dochody osiągnięte m.in. małżonka studenta. Odesłanie do ustawy o świadczeniach rodzinnych oznacza, że należy sięgnąć m.in. do przepisów rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczeń rodzinnych oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych. Zgodnie z § 5 pkt 7 dokumentem pozwalającym pominąć osobę małżonka w składzie rodziny jest odpis prawomocnego orzeczenia sądu orzekającego rozwód lub separację albo odpis zupełny lub skrócony aktu zgonu małżonka. Oczywiście nie jest to katalog zamknięty, bowiem np. pobyt małżonka w zakładzie karnym, czy zaświadczenie - zgłoszenie o zaginięciu, a nawet zabezpieczenie powództwa alimentacyjnego w stosunku do małżonka pozwala na modyfikację składu rodziny. WSA potwierdził ocenę organów stypendialnych, że studentka nie udokumentowała informacji o sytuacji majątkowej i dochodowej rodziny, bowiem nie przedstawiła dokumentów dot. dochodu małżonka. Aktualny jest bowiem pogląd prezentowany w orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego, że bez znaczenia dla ustalenia, czy określona osoba wchodzi w skład rodziny w rozumieniu przytoczonych przepisów jest fakt wspólnego gospodarowania. Ustawodawca określając pojęcie rodziny, uwzględnia status prawny, nie zaś stan faktyczny lub przesłankę wspólnego gospodarowania. Zatem małżonkowie - niezależnie od panujących między nimi stosunków - są członkami rodziny. Co istotne, WSA przyznał również, że niewskazanie rzeczywistych dochodów nawet bez winy skarżącej - co nie jest w sprawie kwestionowane - uniemożliwia organowi ocenę tego, czy stypendium przysługuje, co w następstwie stanowi podstawę do odmowy przyznania stypendium. WSA podkreślił, że to na wnioskodawczyni ciążył obowiązek, jako ubiegającej się o przedmiotowe świadczenie przedstawienia dowodów, potwierdzających stan majątkowy w rodzinie.

Skarga kasacyjna od ww. wyroku WSA w Warszawie została oddalona przez Naczelny Sąd Administracyjny, który dokonując oceny zaskarżonego orzeczenia już na wstępie wskazał na pewne trudności związane z prawidłowym sformułowaniem zarzutów. Warto pochylić się nad wskazaniem zawartymi w tymże orzeczeniu.

Po pierwsze, NSA przypominał, że decyzje organów obu instancji o odmowie przyznania stypendium socjalnego nie zostały wydane "wyłącznie" na podstawie regulaminu świadczeń dla studentów, lecz jak wskazano w podstawach prawnych obu decyzji na podstawie art. 86 ust. 1 pkt 1 i ust. 2, art. 87 i art. 88 Prawa o szkolnictwie wyższym. Zatem w podstawach prawnych zapadłych w przedmiocie stypendium socjalnego decyzji wskazano przepisy powszechnie obowiązujące.

Po drugie, to student ubiegający się o stypendium socjalne ma wykazać wysokość miesięcznego dochodu na osobę w jego rodzinie przedstawiając stosowne dowody.

Po trzecie, nie jest obowiązkiem organów orzekających w przedmiocie stypendium socjalnego samodzielne poszukiwanie dowodów świadczących o wysokości dochodu na osobę w rodzinie studenta. W tej sprawie chodziło o zaświadczenie z ZUS i Urzędu Skarbowego dot. dochodu małżonka. ZUS wyraźnie wskazał, jakim podmiotom może udzielić żądanych informacji i w tej grupie nie ma szkół wyższych. Również Naczelnik US wyjaśnił, że w celu uzyskania żądanego zaświadczenia o wysokości dochodów innego podatnika należy wykazać interes prawny. NSA trafie przypomina, że organy stypendialne takiego interesu prawnego nie są w stanie wykazać.

Niewątpliwie warto wyrok NSA z dnia 10 lutego 2023 r. przeczytać i korzystać z tych wskazań. Oczywiście trzeba znać też przywołane w uzasadnieniu dwa inne wyroki NSA z 10 maja 2018 r., sygn. akt I OSK 2912/17 oraz z 5 lutego 2020 r. sygn. akt I OSK 2949/19. Z orzecznictwa wyraźnie wynika obowiązek współdziałania studenta w postępowaniu w przedmiocie przyznania stypendium. Za niedopuszczalne należy uznać wszelkie próby ze strony studenta, aby to organ prowadzący postępowanie "zbierał" za studenta wymagane dokumenty. Brak zaś dokumentów ilustrujących dochód nie pozwala na ocenę, czy studenta znajduje się w trudnej sytuacji materialnej, co musi skutkować odmową przyznania stypendium socjalnego.

Ruszyła rejestracja udziału w [X Ogólnopolskiej Konferencji Naukowo-Szkoleniowej pt. Pomoc materialna dla studentów i doktorantów](#), która odbędzie się w Toruniu w dniach 5-7 czerwca 2023 r. Pozytywny odzew pozwala przyjąć, że w marcu zakończymy rejestrację z powodu wyczerpania limitu miejsc. [Szczegóły tutaj](#).

Wspólnie z [Instytutem Prawa Szkolnictwa Wyższego i Nauki](#) prowadzimy również cykl webinarów. Szczegółowa oferta na okres marzec-maj 2023 dostępna jest pod [adresem www](#).